

PRO LLIBRE CATALA

Iniciem avui en aquestes mateixes pàgines una secció divulgadora dels llibres nous que es publicuin en llengua catalana. Ens proposem de contribuir a la campanya pro-llibre català, per tanta de conceptes necessària, reproduint fragments característics de les noves obres llargades a la venda, amb una relació de les condicions i de les circumstàncies editorials del volum, preguem, per tant, a totes les cases editores que vulguin facilitar la nostra tasca enviant-nos dos exemplars de cada llibre que editin, dels quals en serà publicat un fragment de següida a més a més de l'estudi crític que el redactor de la secció literària publicarà al seu dia oportú.

ELS FANALETES DEL MEU SANT

Jaume Agelet i Garriga titula així el seu darrer llibre de poemes—recentment llurats a l'Olivar de Vilanova que n'està enllestint la impressió—atenent-se a les festes tradicionals que se celebren a Lleida el dia del seu patró, sant Jaume. Diu la llegenda que en venir aquest de Galícia s'escaigüé de passar per Lleida on tingué la mala ventura de clavar-se una espina al peu. Una constatació d'àngels corregué a llevar-la-hi, i darrera dels àngels hi anaren tot de veïns de la ciutat amb fanals i llànties que il·luminaren la ruta, i hi feren caminar les ombres. Al lluc on Sant Jaume es clavà l'espina més tard hi fou bastida una capella, i cada any el dia de Sant Jaume els infants hi passen pel davant amb fanals encesos, commemorant així el pas del Sant per Lleida. Jaume Agelet i Garriga, que per uns dies ha deixat la deïcor dels paisatges d'Holanda i ha vingut a Catalunya, ens donarà amb aquest nou llibre una bella mostra del seu sentit emocional, elevat i educat per la seva coneixença de totes les latituds del món.

DUES EXPOSICIONS A LYON

A Lyon, a la galeria Pouille-Lecoître, hi ha el segon Saló d'Humoristes lionesos. Charvet, especialista del marfil, exposa caps graciosos i "bibiets" veritablement artístics. Les escenes d'la vida animal, vistes per Teyvar són particularment vivents. Silvant ocupa un lloc important amb la seva "Medicina de l'edat de pedra", veritable revista satírica. Hom remarca igualment els petits personatges de Mme. Roujat Safet, les obres de Gairal de Sérégin, de Martins, de Zadonnaïsky, etc. Al bar-fumador del "Grand-Théâtre", segona Exposició dels amics del Saló de tardor, obres de mitjana dimensió, sovint molt reduïts, però que donen la majoria una impressió de vida que no atenyen pas sempre als quadros acabats.

ELS AQUARELISTES

La sifona exposició de la Societat reial belga dels aquarel·listes, agrupa una quarantena d'artistes en els locals del Carolo artístic de Brussela. Hom no pot criticar als org. organitzadors de faltar d'eclecticisme, puix que totes les tendències estan representades en aquest conjunt, des de Montali i Deleschuzze fins Strabelle, Opamer i Romah. I per a passar de l'academicisme més pur a l'art més avançat dels últims esmentats hi ha tota aquella que titubegen encara. Hom s'equivocaria de creure que es possible donar unitat a aquest gènere de manifestacions. El "vernissatge" d'aquesta exposició ha estat honorada amb la presència de les AA. RR. el duc i la duquesa de Brabant.

CAMBRA INTERNACIONAL D'EXPERTS

Aparis acaba d'esser constituïda una Cambra Internacional d'experts. Aquesta entitat assegurarà la cooperació intel·lectual de tots els historiadors, orfics i experts. L'estatge social és al "square" Messine, n. 7. La Junta, elegida durant la darrera Assemblea general per l'exercici 1932-1935, la componen: M. Sambon, president; sots-presidents MM. Féral, André Schœller i Lefebvre; secretari general, M. Louis Godefroy; primer secretari M. Louis Carré; segon secretari M. E. Fabius; tresorer, M. Max-Kann.

Els problemes

L'ASTRONOMIA s'ha reduït a observar i no pot experimentar. La psicologia és obligada a reflexionar-se d'observacions internes que són suspectes i a procedir, en les seves observacions externes i les seves experimentacions, a interpretacions difícils. La sociologia ha de prendre en la història els fets que compara i que li proporcionen les seves suggestions i les seves verificacions.

No és pas menys veure que àdhuc en les ciències, tot el que s'obté, ja sigui segur, ja sigui probable, procedeix d'observacions d'experimentacions interpretades. Tot el que no procedeix d'això és pura serrameca. Astronomia, física, química, biologia, psicologia, sociologia, tenen, en el fons, un mateix mètode. Cercar en l'observació, l'avinentesa de les idees vàlides; treure'n les conseqüències pel raonament controlat aquestes conseqüències per l'observació i l'experimentació; relligar els uns als altres, dins el possible, els resultats obtinguts.

I heus ací que l'estudi dels fenòmens de la naturalesa, amb el suport d'aquest mateix mètode, suggereix proposicions capitals.

Primerament, tots els fenòmens observables són sotmesos a lleis rigoroses i constants. Tot el que es fa es produeix segons un determinisme inflexible. Quan són ofertes certes circumstàncies es retroben, les altres mateixes reapareixen. Cap miracle, cap caprici arbitrari, cap mena de llibertat. El camí que els planetes descriuen al voltant del sol és sempre el mateix. La caiguda dels cossos en el buit es fa d'una manera sempre idèntica. L'hidrogen i l'oxigen se sintetitzen sempre en les mateixes circumstàncies i les mateixes proporcions per a formar aigua. El fetge aconpleix, en tots els mamífers, la mateixa funció glicogènica. Els desigs, les aversions neixen, dins tots les ànimes, en les mateixes condicions. La divisió del treball crea, en totes les societats, les mateixes solidaritats, les mateixes necessitats d'un govern general. Quan, davant un fenomen, tenim la idea d'una excepció a les lleis de la naturalesa, és que ignorem el que realment ha passat. Quan creiem, al nostre lliure albir, és que oblidem de quina manera, i el nostre caràcter, i les circumstàncies en les quals ens trobem, són suficients a determinar els nostres actes. El món és una vasta màquina. Tot s'hi esdevé d'una manera uniforme, amb una regularitat, una constància inalterables.

Després, si no és possible de fer-ho per a tots els fenòmens observables en la naturalesa, ho és de representar-se una gran part d'aquells que coneixem, amb el suport de figuracions que els reduïxen a fenòmens de moviment: vibracions, ondulacions, desplaçaments corpusculars. Els nostres sentits no ens representen certament les coses enmig de les quals vivim tals com són. Són agents deformadors prou suficients per a la direcció pràctica i la conservació de la nostra vida, però que no ens diuen de cap manera el que són les realitats a les quals se'ns enfronta. És suficient per a donar-se'n de recordar-se fins a quin punt l'ús del microscopi basta per a canviar l'aspecte de les coses i fins a quin el so, tal com l'entén la nostra consciència, és diferent de les vibracions i de les ondes a les quals correspon. I bé, entre les hipòtesis que podem fer sobre el que s'esdevé darrera les representacions que els nostres sentits ens proporcionen, n'hi ha una que s'acorda amb un nombre de fets que va creixent. És la que consisteix a suposar els objectes compostos de molècules en moviment, constituïdes, a llur torn, amb àtoms igualment en moviment, fets, sens dubte, els també, de partícules elèctriques extraordinàriament petites que s'anomenen electrons, i que són subjectes a un moviment vertiginós. I, sens dubte, aquesta figuració no és perfecta. Té necessitat de correctius, de perpetües revisions. I no deixa, però, de representar la majoria de fenòmens psico-químics sota la forma de desplaçament corpusculars. No deixa

tampoc de calcular-los, d'utilitzar-los. I com a pensar que els fenòmens són altra cosa que fenòmens físics, químics particularment, esdevé almenys probablíssim, i a més a més, en conjunt, a fer-ho.

I heus ací, ara, la de les proposicions que les ciències positives rir. Els filòsofs que advidència directiva de fundat sempre en dos raó: Primer: Hi ha alvents; cada espècie de mal té el posat d'haverment per a això certatinstints; segon: Hi ha un ordre general admira

Com ens "explicar" hagués estat rubricatista? L'univers sup com un raió que no dos arguments, el pro d'ia tendeix a fer-los

Es la biologia la a rocar el primer. Ell efecte, molt acusatad de l'evolució de les i aquesta teoria permció mecanista de la dels animals i dels ve

Els uns i els altres l'observador sota la vidus distints. Però a tenen característiques ses aquestes caract pot arrearjar-les e gories, les espècies, llur torn, en gèneres, etcètera. Exemple: e en quantitat arbres quets arbres pertar l'espècie roure, altres altres a l'espècie all geix, igualment, cav etcètera. Durant mo naturalistes han cregut espècies eren enter bles i sense parent fabrica cada espècie de les altres. Les pos tat de les altres, de nera que un artista Moltes s'assemblen no són unides per ca Alguns fenòmens e mar aquesta idea. I espècies actualment tiques a aquelles esp de les quals figuren gues tombes d'Egiptu turalasa sembla hav

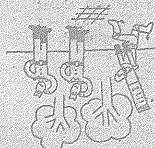
FEMINISME

Leontine Sagan, la realitzadora de "Noies en uniforme" ha estat contractada per a realitzar a Praga un film sobre el feminisme a Txecoslovàquia. Apuntam de la producció txeca "La terra que canta".

ALPINISME

Un nou film alpinista: "Tres vides en una corda" realitzat—no cal dir-ho—al Montblanc. Serà un dels millors films d'aquest caràcter que haurem vist en molts dies. UNA EXPOSICIO DEL LLIBRE FRANCÉS A VIENNA A Viena, M. Puaux, ministre de França, ha inaugurat una exposició del llibre francès, organitzat pel gran librer de la Kaarntnerstrasse, M. Prachner.

TENORIOS

De quinze dies ençà tothom es llença a fer Tenorios. Nemana cap any que per aquesta època es reposin tots els Tenorios haguts i per haver. Els aficionats assajen amb la perspectiva d'una bromada monumental, el Tenorio "en serio" puix resulta més còmic, més grotesc, més pallasso que el d'en Liambroos o de qualsevol sub-Zorrilla. El que no ens hem pogut explicar mai és en virtut de quina llei s'ha establert la costum o la tradició de representar Tenorios per Tots Sants. No ho hem sabut mai, i com que certes coses val més no comprendre-les o ignorar-les, sempre hem evitat de caure en la temptació d'anar a veure el Tenorio, àdhuc ni en broma. Pensem més en Zorrilla que no en el dia de riure. Poltre senyor: si ho sabes!

MAUGHAM EN ESPANYOL

Deixant de banda Bernard Shaw, es Maugham l'autor més popular de llengua anglesa. A què és degut que en català no s'hagi estrenat cap obra seva? En espanyol només se n'han fet quatre, i no són les millors: "Orient contra Occident, que hem vist al Barcelonà; "Terra de promissió"; "Entre gentes men", que hem vist al Goya, i "El circo", que mai no s'ha representat en aquesta capital. En pocs dies, però, la Companyia Diaz de Artigas-Collado estrenarà "Liuvia", a Bilbao, i segons les nostres notícies, molt aviat l'actriu Antònia Hierro interpretarà "La carta".

20.000 ANYS A SING-SING

Una virada als presidis. "Boc un fugitiu" va donar l'empenya definitiva que "The Big House"—en català "El Presidi"—no havia donat amb eficàcia. Film com tots els que d'aquest caràcter es rodaran, es rodet i s'han rotet, que especia amb el pessimisme. Nom s'afraix les mateixes angoixes dels presoners feturocos de llibertat quan crepitar les metralladores de la inaurèncià i la mort i la llibertat són tan agermanades.

QUÈ VIST PER ANTOINE

Com veiem comunicat als nostres lectors, André Gide ha estat un espectador teatral de la "scilla" "Les caves del Vaticà". És molt curiós el que a propòsit d'aquesta adaptació ha dit un home d'autoritat com és Antoine: "No em daturaré pas—sóc el meu fillot setmanal de "L'Información"—a parlar d'aquest espectacle, una mica governamental per a un home com jo, puix que després d'haver concebut tota la meua atenció, durant una hora i mitja, sobre la primera part, vull dirigir la meua atenció necessària d'amar-me". Després d'observar que no està disposat a parlar el tercer dia de l'espectacle, incoherents i vígides com "Les caves del Vaticà", fent altres, tot i no essent partidaris de Gide, no som del partit d'Antoine. Don el contrari "Les caves del Vaticà" és una cosa que en el teatre pot explicar plenament allò que no hi vagin a cercar autèntic que quedà a fora de la seva obra. Ara que Gide ha tant dies per en un paper atenció...

tura soviètica

per Artur Perucho

Els autors addicte a aquestes tres escoles són els precursor immediats de la literatura actual.

Escriptors de l'hora revolucionària La guerra fou el crit d'alerta per a la nova generació.

Shmelev parla i escriu en plena guerra sense deixar-se desorientar pels esdeveniments. És un profeta que endevina el que vindrà després. Desdobra cada personatge en dos: l'home vulgar i el somniador. Ens ha deixat dos llibres remarcables: "L'home del restaurant" i "Dies cruels" (la guerra), en el qual hi ha el pressentiment de la revolució.

Des del 1920 la literatura russa té un to èpic i una personalitat fortament acurada. Ha nascut una nova manera d'escriure. Els escriptors ja no parteixen de la literatura, sinó de la pròpia vida, amb la seva complicació, els seus neguits i el seu dinamisme. El líterat vol copsar aquesta vastesa d'aspectes i empra procediments literaris adequats.

El primer autor que trobem, dins aquesta tendència, és Vsevolod Ivanov (n. el 1906), el qual pretén interpretar literàriament el moviment de la multitud en les seves excel·lents narracions "Vents de color", "Guerrillers", "El tren blindat n.º 14.199", "Sorra blava", etc. Algú ha cregut veure Ivanov un successor de Dostoevski, per la forja que tenen les seves descripcions.

Un altre bon novel·lista és Gladkov, autor de "L'abisme", "Cavall de foc" i, principalment, "El ciment", novel·la del treball col·lectiu que ha assolit un èxit extraordinari, tant a Rússia com a l'estranger.

B. Pímalak palesa excepcionals condicions d'escriptor puixant, en el llibre titulat "Un any de fam". Liasko ha assolit celebritat amb el seu "Silenci de ferro". Aronov és autor de "Dies de treball". Serafimovitch és conegut per la seva narració "El torrent". Lidia Selullina ha produït una deliciosa novel·la: "Virínia". Zamiatin és, sense dubte, el primer comista de la Unió Soviètica, titol ten guanyat arran la publicació de magnífics contes aplegats en volum amb el tí-

tol "El fanal". El 1924 es va destacar E. Babel, contista excepcional en la sèrie de narracions curtes titulades "Cavalleria roja".

Finalment Ilya Ehrenburg ha creat un gènere intermediari entre la novel·la i el gran reportatge, del qual és característic el seu llibre "Cifrons 10 cavall", una visió novel·lística de la indústria de l'automòbil a tot el món. Ha publicat, també, "Històries inversemblants" i "Espanya, república de treballadors", on fa una crítica de la revolució espanyola.

Poesia proletària

La poesia té, actualment, una gran volada. Klitzkov va començar la seva carrera literària vers el 1911, publicant versos plètorics d'alegria juvenil. Al mateix temps sorgien altres dos poetes: Kliúiev i Esenin.

Esenin ha renovat profundament el llenguatge poètic, i per bé que hom diu que la seva producció "soviètica" és amanerada, resulta evident que ha estat el primer poeta de la Rússia actual. Entre les seves produccions cal esmentar: "Confessió d'un noi del carer" i "Fugatzos".

A. Shiraizavet de la regió del Volga, ha cantat les excel·lències de la vida lliure. És, també, un fort poeta A. Nevelerov.

Tota aquesta poesia, sorrita del poble i de províncies llunyanes, han donat un fort impuls a la poesia popular.

Cal recordar que Dobrolíbov fou el primer a parlar de "poesia socialista", el 1880. Aquesta tendència ha anat desenvolupant-se a partir del 1905 amb els poemes de Biedni, Kirilov, etcètera, fins al 1917, en què sorgiren els primers poemes proletaris autèntics, els quals pretenc d'acabar d'una manera completa, amb la cultura anterior. Un dels darrers poetes que s'han revelat és Ilya Sadofiev.

El teatre

El teatre, que tradicionalment ha estat el gènere literari menys important a Rússia, ha rebut del règim bolxevic un impuls extraordinari. Cal dir, però, que el motiu d'aquest impuls ha estat més polític que no artístic; avui, tant com un art, el teatre és un mitjà de propaganda, com el miting i el diari. De totes maneres, ha guanyat en dinamisme i originalitat tot el que ha perdut de literatura. No ens sembla errat de dir que avui no hi ha a Rússia grans autors dramàtics: Póntrovd i el Tschkov de la revolució no han nascut encara. Però hi ha grans animadors, grans organitzadors, grans "mestres en solità".

Aquests directors de conjunt s'han dedicat principalment a adaptar obres velles a les exigències del teatre soviètic. L'adaptació consisteix a elegir o treure arbitràriament allò que els sembla bé: una activitat irresponsable, però acceptada per tothom als teatres russos. Entre aquests animadors i directors, han destacat els noms de Meisxáin i Stenislavski. En aquesta mena de teatre, les obres tenen una importància inferior que en el teatre occidental; la cosa important és el conjunt de la representació teatral, i, per tant, l'obra representada és un element que cal posseir al costat d'altres, com el corol, els efectes de llum, l'ajut cinematogràfic i els cartells de propaganda comunista. Molt recentment ha començat a substituir-se a Rússia la naturalesa d'un teatre nacional en el qual la literatura té la importància que li correspon.

Aquest treball sobre la literatura sovietica forma part del llibre "Noum de literatura russa" que constitueix el volum 99 de la "Col·lecció Popular Baróina". Ha estat posat a la venda aquesta darrera dies al preu d'una peseta.